

Sector
Waterbedrijven en afvalbeheer

Oktober 2023

samenwerking
beroepsonderwijs
bedrijfsleven
maakt werk van praktijkleren

Inhoud

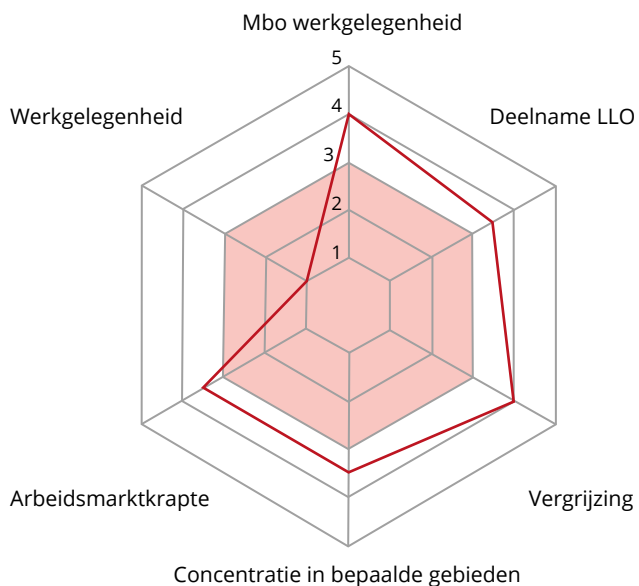
Sector Waterbedrijven en afvalbeheer	3
De grootte van de sector	5
Aantal zelfstandigen	6
Opleidingen en werkniveau	7
Opleidingsniveau	7
ISCO niveau	8
Leven lang ontwikkelen (LLO)	9
Regionale spreiding en arbeidsmarktkrapte	10
Human capital	12
Bronnen	13

Sector Waterbedrijven en afvalbeheer

Gegevens op sectorniveau; alleen krapteberoepen zijn op beroepsniveau

Werkgelegenheid

- zeer kleine sector, weinig zzp'ers
- veel op mbo-niveau
- verspreid over Nederland, maar niet in alle regio's
- arbeidsmarktkrapte bovengemiddeld
- bovengemiddelde vergrijzing en meer instroom dan uitstroom
- bovengemiddelde LLO-deelname

■ Gemiddelde sector ■ Waterbedrijven en afvalbeheer
 5 = ver boven gemiddelde 4 = boven gemiddeld 3 = gemiddeld
 2 = onder gemiddeld 1 = ver onder gemiddeld

Beleids- en politieke ontwikkelingen van belang voor de sector:

- Drinkwaterbedrijven vragen het rijk om meer ambitie te tonen om de drinkwatervoorziening veilig te stellen. De beschikbaarheid, benutbaarheid en kwaliteit van drinkwaterbronnen – grond- en oppervlaktewater – staan onder druk. Door bevolkingsgroei, nieuwe woningen en economische groei stijgt de vraag. Er is meer productiecapaciteit nodig, en daarbij doen zich problemen bij vergunningverlening voor. Er is ook gebrek aan financieringsruimte.
- Onlangs is de EC-Richtlijn Bodemmonitoring en Veerkracht gepubliceerd, die gericht is op bodemmonitoring zodat in 2050 alle bodems in gezonde staat verkeren. De bodemkwaliteit heeft namelijk invloed op de grondwaterkwaliteit, en circa 60% van het Nederlandse drinkwater wordt gemaakt van grondwater.
- De afvalsector speelt een belangrijke rol op weg naar een circulaire economie. Circa 80% van het afval recylen we al. De afvalsector levert circa 20% van de hernieuwbare energie. Een grote stap kan gemaakt worden door eerder in de keten in te zetten op minder en hergebruik. Maar reststromen blijven er altijd waarvoor afvalenergiecentrales en stortplaatsen nodig blijven.

De sectorgegevens zijn op sectieniveau van de CBS SBI-indeling: het betreft geaggregeerde gegevens van alle bedrijven die volgens de Kamer van Koophandel-registratie met hun hoofdactiviteit onder de volgende sectie vallen.

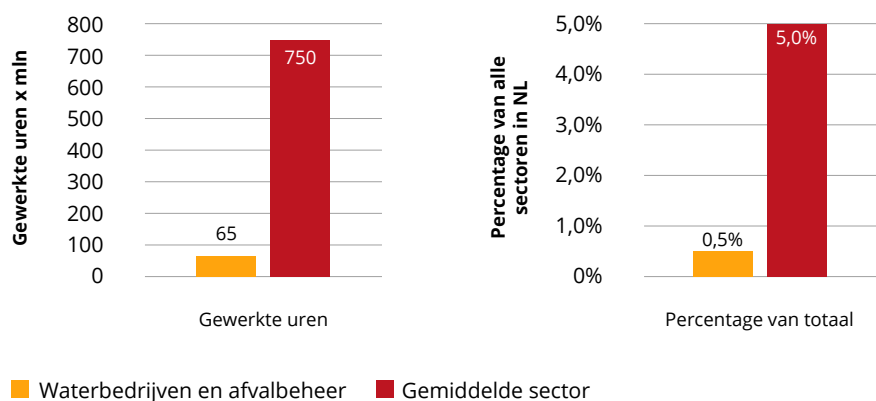
Sectie E Winning en distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering, bestaande uit de volgende 2-digit groepen:

- 36 Winning en distributie van water
- 37 Afvalwaterinzameling en -behandeling
- 38 Afvalinzameling en -behandeling; voorbereiding tot recycling
- 39 Sanering en overig afvalbeheer

De grootte van de sector

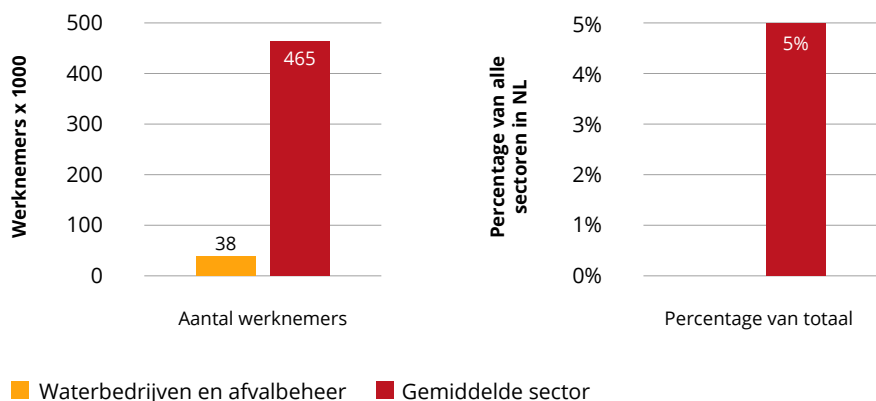
De sector Waterbedrijven en afvalbeheer was in 2022 zowel qua gewerkte uren als het aantal (zzp-)banen vele malen kleiner dan de gemiddelde sector in Nederland: procentueel betreft het 0,5% of nog minder dan 0,5% van het totaal in Nederland.

Figuur 1: Aantal gewerkte uren - Waterbedrijven en afvalbeheer in 2022

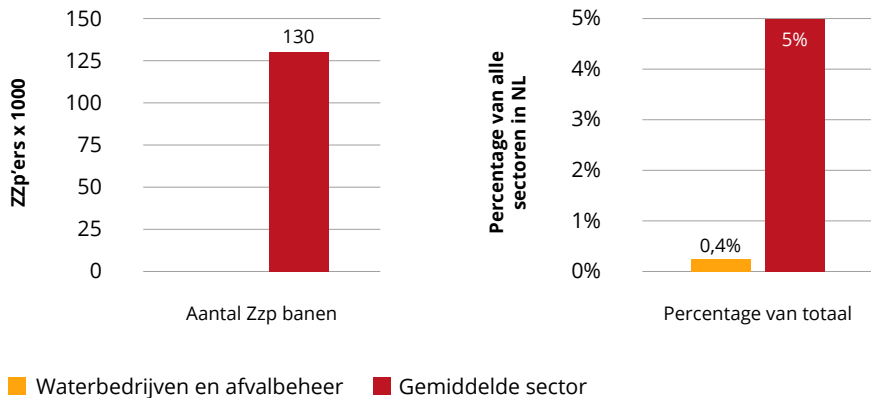
Bron: CBS - Statline 2022 - bewerking door SEOR

Figuur 2: Aantal werknemersbanen - Waterbedrijven en afvalbeheer in 2022

Bron: CBS - Statline 2022 - bewerking door SEOR

Figuur 3: Aantal zzp-banen - Waterbedrijven en afvalbeheer in 2022

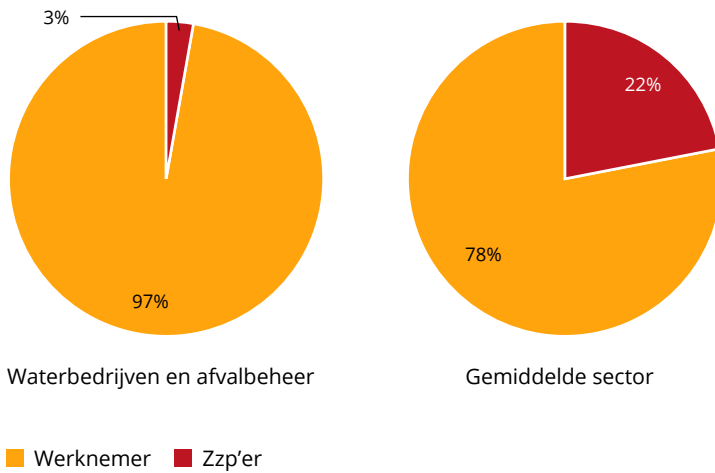

Bron: CBS - Statline 2022 - bewerking door SEOR

Aantal zelfstandigen

Het percentage zzp'ers (aantal zzp'ers gedeeld door het totaal aantal werkenden binnen de sector) in 2022 ligt veel lager dan het percentage in de gemiddelde sector in Nederland.

Figuur 4: Het percentage zzp'ers – Waterbedrijven en afvalbeheer in 2022

Bron: CBS - Statline 2022 - bewerking door SEOR

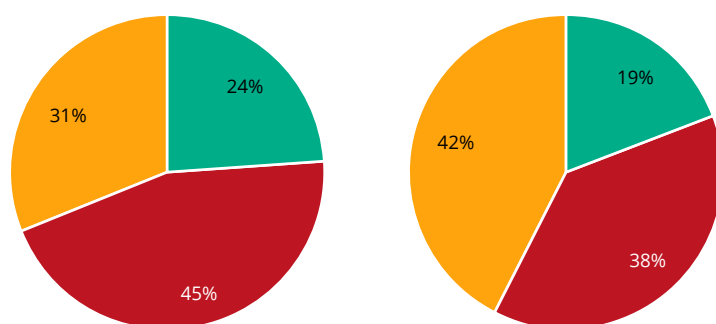
Opleidingen en werkniveau

Binnen de sector Waterbedrijven en afvalbeheer zijn er relatief veel werknemers met een laag of middelbaar opleidingsniveau. Qua specialisatie lijkt de sector op de gemiddelde sector in Nederland. De sector biedt daarmee veel werkgelegenheid op mbo-niveau.

Opleidingsniveau

De sector biedt met name werkgelegenheid op een middelbaar opleidingsniveau (45%), dat is meer dan gemiddeld (38%), en ook het aandeel laag opgeleiden ligt met 24% hoger dan het landelijk gemiddelde van 19%. De sector biedt dus, ten opzichte van de gehele arbeidsmarkt, veel werkgelegenheid aan mbo-geschoolden.

Figuur 5: **Opleidingsniveau – Waterbedrijven en afvalbeheer (2021)**

Waterbedrijven en afvalbeheer

Gemiddelde sector

■ Hoog ■ Middelbaar ■ Laag

Bron: CBS; EBB (2022) - bewerking door SEOR

Toelichting bij opleidingsniveau¹

De verschillende soorten opleidingen in Nederland worden door het CBS ingedeeld in drie categorieën. Het CBS definieert de categorieën als volgt.

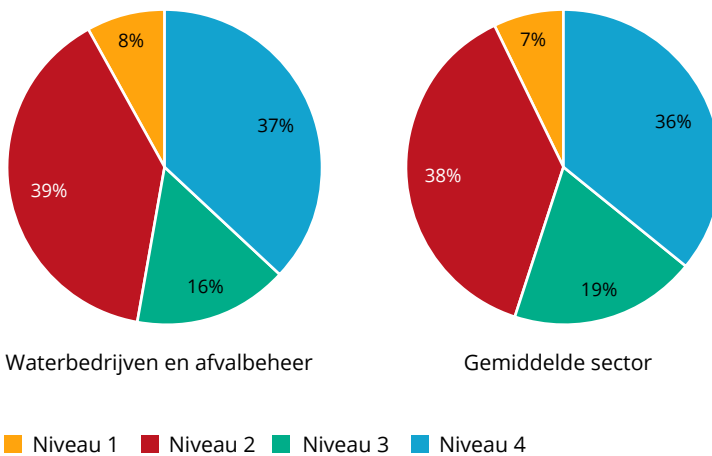
- Laag: dit omvat onderwijs op het niveau van basisonderwijs, het vmbo, de eerste drie leerjaren van havo/vwo of de assistentenopleiding (mbo-1).
- Middelbaar: dit omvat de bovenbouw van havo/vwo, de basisberoepsopleiding (mbo-2), de vakopleiding (mbo-3) en de middenkader- en specialistenopleidingen (mbo-4).
- Hoog: dit omvat onderwijs op het niveau van hbo of wo.

¹ Bron: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/33/verschil-levensverwachting-hoog-en-laagopgeleid-groeit/opleidingsniveau>

ISCO niveau

De mate waarin het werkniveau is gespecialiseerd in de sector Waterbedrijven en afvalbeheer ligt rond die van de gemiddelde sector. Bij 37% van de banen in de sector gaat het om zeer gespecialiseerd werk. De meerderheid van het werk (55%) ligt op niveau 2 en 3 tezamen; werk waar deels middelbaar onderwijs voor vereist is.

Figuur 6: **Werkniveau – Waterbedrijven en afvalbeheer (2021-2022)**

Bron: CBS, EBB (2023) - bewerking door SEOR. Zie bronnen voor een toelichting op de berekende verdeling

Toelichting bij ISCO niveau²

De "International Standard Classification of Occupations" (ISCO) wordt internationaal gebruikt om beroepen te vergelijken op basis van het niveau en de specialisatie die nodig is voor het beroep. De standaard wordt onder andere gehanteerd door het CBS en het UWV.

Naarmate het niveau toeneemt neemt ook de mate van specialisatie toe. De niveaus worden door het UWV als volgt gedefinieerd.

- Beroepsniveau 1: eenvoudige routinematige taken, waarvoor elementair of lager onderwijs volstaat.
- Beroepsniveau 2: weinig tot middelmatig complexe taken, waarvoor lager of middelbaar onderwijs vereist is.
- Beroepsniveau 3: complexe taken, waarvoor middelbaar of hoger onderwijs vereist is.
- Beroepsniveau 4: zeer complexe gespecialiseerde taken, waarvoor hoger of wetenschappelijk onderwijs vereist is.

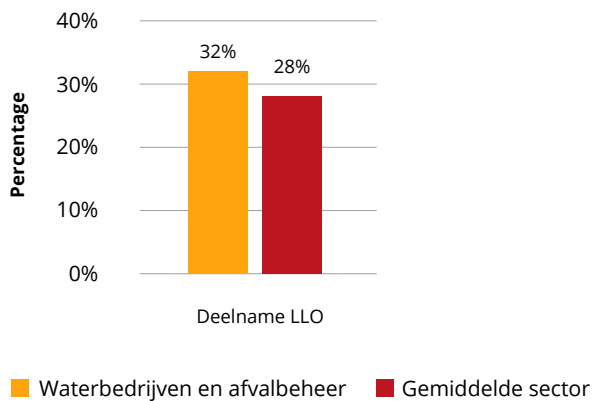
² Bron: https://www.uwv.nl/imagesdxa/duiding-arbeidsmarktontwikkelingen-juli-2021_tcm94-447013.pdf

Leven lang ontwikkelen (LLO)

Personeel in de leeftijd van 25-65 jaar in de sector Waterbedrijven en afvalbeheer participeert bovengemiddeld aan leven lang ontwikkelen: 32% versus landelijk 28%.

Figuur 7: Deelname aan leven lang ontwikkelen (LLO) door 25-65-jarigen – Waterbedrijven en afvalbeheer (2022)

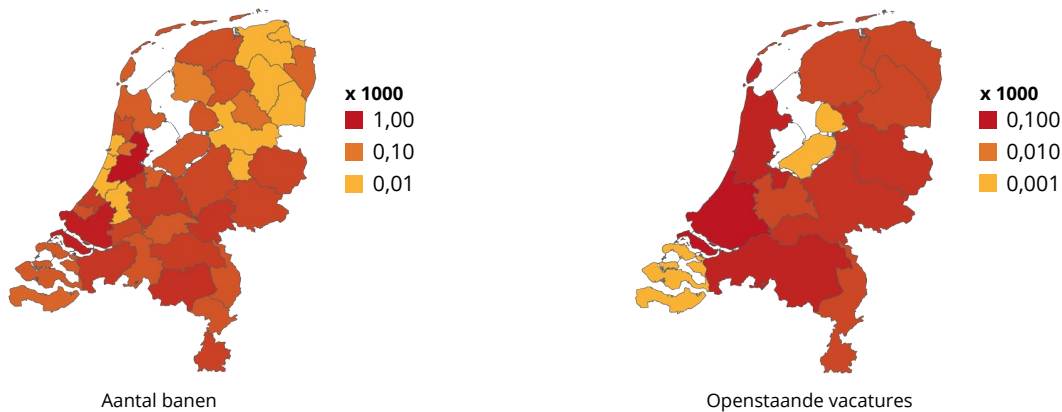

Bron: CBS: EBB (2022) - bewerking door SEOR

Regionale spreiding en arbeidsmarktkrapte

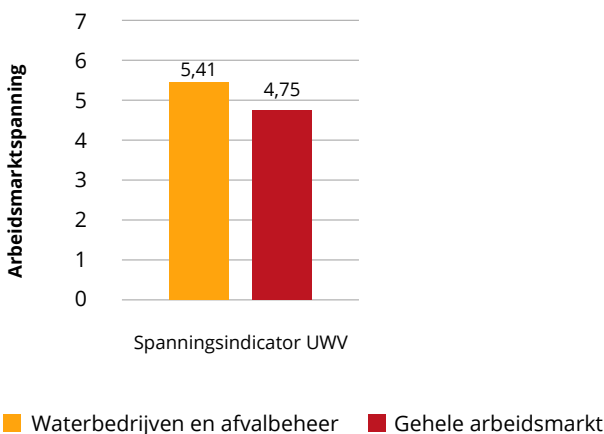
Banen binnen de sector Waterbedrijven en afvalbeheer zijn verspreid door Nederland, maar niet in elke regio aanwezig. Hoge concentraties zijn met name te vinden rond Amsterdam en Rotterdam. Er is weinig variatie in het aantal openstaande vacatures per provincie, met uitzondering van Zeeland en Flevoland waar geen vacatures zijn.

Figuur 8: Regionale verschillen werkgelegenheid – Waterbedrijven en afvalbeheer (Q4 2022)

Bron: CBS (2022), - bewerking door SEOR

Figuur 9: Spanningsindicator UWV – Waterbedrijven en afvalbeheer (Q4 2022)

Bron: UWV (Werk.nl) – 2022 – bewerking door SEOR

De spanningsindicator voor de sector Waterbedrijven en afvalbeheer (5,41) ligt in het laatste kwartaal van 2022 boven het landelijk gemiddelde (4,75) en geeft daarmee aan dat de arbeidsmarkt krappere is dan gemiddeld. Voor de sector zijn vacatures ontstaan in de volgende beroepsklasse: *Technische beroepen* (100%). In figuur 9 wordt aan de rechterkant de spanning per arbeidsmarktregio voor deze beroepsklasse weergegeven.

Binnen deze beroepsklasse hadden de volgende kansrijke beroepen op mbo-niveau (ISCO 2 en 3) de hoogste arbeidsmarktspanning:

Technische beroepen

- Machinemonteurs – *Spanning: 16,00*
- Productieleiders industrie en bouw – *Spanning: 14,99*
- Elektriciens en elektronicamonteurs – *Spanning: 13,53*
- Automonteurs – *Spanning: 11,81*
- Loodgieters en pijpfitters – *Spanning: 9,75*
- Bouwarbeiders afbouw – *Spanning: 9,40*

Toelichting bij spanningsindicator UWV³

De spanningsindicator wordt berekend door het aantal openstaande vacatures zoals bekend bij het UWV, te delen door het aantal WW-uitkeringen die minder dan een half jaar lopen. Hoe hoger de spanningsindicator hoe krappere de arbeidsmarkt is, en dus hoe groter de behoefte aan personeel.

De indeling van de spanningsindicator zoals gegeven door het UWV is als volgt:

- 0,06 tot 0,25: zeer ruim
- 0,25 tot 0,67: ruim
- 0,67 tot 1,50: gemiddeld
- 1,50 tot 4,00: krap
- 4,00 tot en met 16,00: zeer krap.

Op basis van een combinatie van het CBS overzicht “ontstane vacatures SBI-ROA beroepsklasse” en de UWV spanningsindicator per beroepsklasse is er, per SBI-sector, door SEOR een gewogen spanningsindicator gemaakt. Zie bronnen voor een toelichting.

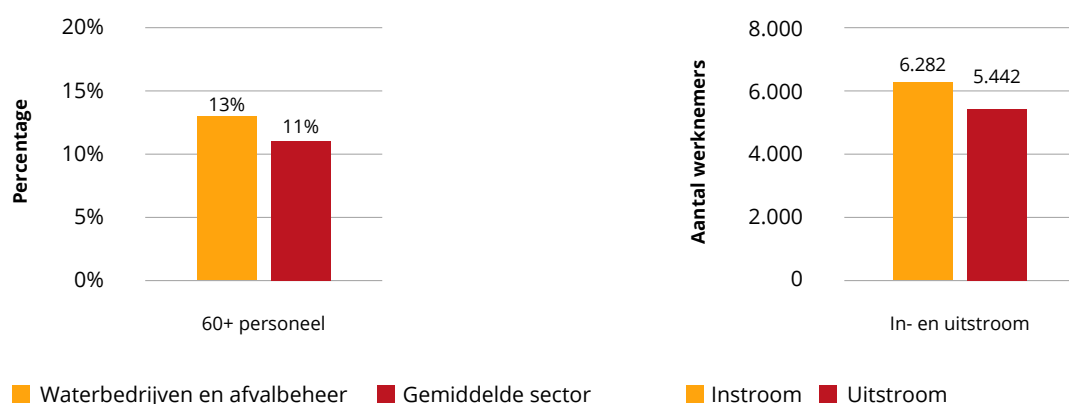
³ https://www.werk.nl/imagesdxa/uwv-kansrijke-beroepen-2023_tcm95-451013.pdf

Human capital

Binnen de sector Waterbedrijven en afvalbeheer ligt in 2023 het percentage 60-plussers hoger dan het landelijk gemiddelde. De sector heeft dus te maken met een demografische druk.

Er was in 2022 sprake van een groei van het aantal banen in de sector; de instroom van personeel naar de sector toe was hoger dan de uitstroom vanuit de sector. Het saldo lag in 2022 op een toename van 840 werknemers.

Figuur 10: **Leeftijdsopbouw (2023), in- en uitstroom personeel (2022) - Waterbedrijven en afvalbeheer**

Bron: CBS (2023-en 2022), - bewerking door SEOR

Bronnen

De gegevens zijn berekend op basis van de informatie in de onderstaande bronnen; er zijn geen aanpassingen gedaan. Gegevens naar sector- én mbo-niveau tegelijkertijd zijn niet openbaar beschikbaar anders dan opgenomen.

CBS

Grootte van de sector: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/84166NED/table?dl=92DEA>

Opleidingsniveau: <https://arbeidsmarktinzicht.nl/content/states/index/99179?region=4§or=10>

ISCO niveau: <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2023/32/werkzame-beroepsbevolking-beroep-en-sector-2021-2022>

In- en uitstroom: <https://sbi.topsectorenarbeidsmarktmonitor.nl/over-het-dashboard-4>

Deelname LLO: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85316NED/table?ts=1687163916702>

Leeftijdsopbouw: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85316NED/table?ts=1687163916702>

Regionale banen: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/83582NED/table?ts=1691156730952>

Ontstane vacatures; beroepenindeling ROA: <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/85081NED>

Openstaande vacatures: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83599NED/table?ts=1696841092879>

UWV – gegevens op beroepsniveau

UWV Spanningsindicator: <https://www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie/datasets>

UWV Vacatures: <https://www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie/datasets>

Beleids- en politieke ontwikkelingen

ABN AMRO - [Sectoren - ABN AMRO](#)

ING - [Jouw sector - ING](#)

Rabo - [Sectorprognoses: milde recessie en structurele uitdagingen - Rabobank](#)

Rabo - [Sectorprognoses: groeivertraging in vrijwel alle sectoren - Rabobank](#)

SBB - [Trendplaat of Trendrapport](#)

Vewin - [Home - Vewin](#)

Vereniging afvalbedrijven - [Vereniging Afvalbedrijven](#)

Berekening spanningsindicator op SBI-sector niveau

Op basis van de dataset "Ontstane vacatures; beroepenindeling ROA" is voor 2022 gekeken naar de weging van een bepaalde beroepsklasse in het totaal aantal vacatures dat in een bepaalde SBI-sector was ontstaan. De spanningsindicator per SBI-sector is vervolgens uitgerekend met de volgende formule:

$$\text{Spanningsindicator sector} = \sum_{i=1}^n \frac{\text{Vacatures beroepsklasse}_i}{\text{Vacatures sector}} \times \text{Spanningsindicator Beroepsklasse}_i$$

Met n=aantal beroepsklassen binnen de SBI-sector